

Nr 101.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under eklelesiastikåret 1929/1930 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels och innehavare av prästerliga emeritilöner; given Stockholms slott den 15 februari 1929.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över eklelesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över eklelesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför här efter:

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under eklelesiastikåret 1929/1930 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningslagar.

Det torde därvid vara lämpligt att till en början erinra om gällande bestämmelser i ämnet.

De grundläggande stadgandena rörande prästernas dyrtidstillägg finnas intagna i den med riksdagen och kyrkomötet utfärdade lagen den 30 augusti

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 82 häft. (Nr 101—102.)

Dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän.

1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner med ett genom lag den 22 april 1921, nr 192, gjort tillägg.

Vad kontraktsprestarna beträffar, bereddnes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920, nr 844, angående dyrtidstillägg åt kontraktsprestar.

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1928/1929 återfinnas *dels* i kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 294) angående dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprestar och vissa extra ordinarie präster, *dels* i kungörelsen samma dag (nr 295) angående dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner, *dels ock* i kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 289) om tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg åt extra ordinarie prästmän, vilka åtnjuta sjukledighetsarvode.

För kännedom om innehållet i de nu berörda författningarna ber jag få hänvisa till den redogörelse, som finnes intagen i propositionen nr 95 till 1928 års riksdag sid. 10 och 11.

I likhet med vad tidigare varit fallet synes beträffande det till prästerna under ecklesiastikåret 1929/1930 utgående dyrtidstillägget såsom allmän regel böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg för motsvarande tidrymd, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för prästernas dyrtidstillägg.

Nu gällande allmänna bestämmelser i fråga om de grunder, efter vilka statstjänstemännens dyrtidstillägg utmätas, äro meddelade i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med däri genom kungörelser den 18 juni 1926 (nr 270) och den 14 juni 1928 (nr 210) gjorda ändringar.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 januari 1929 beträffande för flera huvudtitlar gemensamma frågor har statsrådet och chefen för finansdepartementet under 5. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. ansett övervägande skäl föreligga att vid beräkandet av dyrtidstilläggen för budgetåret 1929/1930 utgå från en medelkostnadsindex av 171. Då jämlikt § 3 av ovanberörda kungörelse den 15 juni 1923 (nr 265) dyrtidstillägget — utom i vissa i kungörelsen angivna fall — utgår å den för månad uppburna avlöningen efter ett procenttal, motsvarande hälften av det utav Kungl. Maj:t fastställda talet för levnads-kostnadsökningen och i förekommande fall avjämnat till närmast lägre hela tal, skulle procenttalet för budgetåret 1929/1930 för befattningshavare i statens tjänst med oregerade löner kunna beräknas till 35.

Prästernas dyrtidstillägg är så avvägt, att procenttalet för dyrtidstillägget beräknats ligga tre enheter under procenttalet för det tillägg, som samtidigt utgår till statstjänstemän med oregerade löner. Med hänsyn härtill skulle prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1929/1930 böra beräknas till 32 procent eller till samma procenttal som för innevarande ecklesiastikår. Lik-

som tidigare torde böra föreskrivas, att denna bestämmelse skall gälla under ecklesiastikåret 1929/1930 tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

I fråga om de olika kategorier av i tjänst varande prästmän, som enligt kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 294) skola uppbara dyrtidstillägg, synas inga ändringar vara av behovet påkallade för ecklesiastikåret 1929/1930.

Nyssberörda kungörelse innehåller jämväl bestämmelser rörande de löneförmåner, å vilka dyrtidstillägg skall beräknas. En redogörelse för dessa bestämmelser återfinnes jämväl i ovanberörda proposition nr 95 till 1928 års riksdag, sid. 12 och 13, och får jag hänvisa till sagda redogörelse.

De för löpande ecklesiastikår gällande föreskrifterna i här ifrågavarande hänseenden synas böra oförändrade gälla jämväl för ecklesiastikåret 1929/1930.

Sedan emeritilönerna genom lagen den 18 mars 1927 (nr 55) om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ i emeritilönelagen den 9 december 1910 undergått vissa förhöjningar, äro dessa löner numera att jämställa med s. k. nyreglerade pensioner. På grund härav vidtogos för ecklesiastikåret 1927/1928 motsvarande nedsättningar i de till emeriti utgående dyrtidstilläggen. De närmare bestämmelserna rörande dyrtidstilläggen för nämnda ecklesiastikår finnas intagna i förutberörda kungörelse den 18 juni 1927 (nr 295).

Enligt denna kungörelse utgår dyrtidstillägget under form av procentuellt tillägg och barntillägg.

Procentuellt tillägg beräknas med ledning av det tal, som anses motsvara den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda levnadskostnadsökningen. Såsom sådant tal skall för varje kvartal av vederbörande ecklesiastikår gälla det tal, som under samma kvartals första månad äger tillämpning i fråga om beräkning av dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Procentuellt tillägg utgår i förhållande till ett för kvartal beräknat tilläggsunderlag samt efter ett procenttal, som med 16 enheter understiger hälften av talet för levnadskostnadsökningen och som i förekommande fall avjämnas till närmast lägre hela tal.

Tilläggsunderlaget utgöres av den på kvartalet belöpande delen av emeritilönen, dock högst 1,200 kronor.

Innehavare av emeritilön, vilken vid ecklesiastikårets ingång på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 års ålder, erhåller såsom barntillägg 12 kronor för kvartal och varje sålunda underhållet barn, dock med iakttagande av att barntillägget icke må till beloppet överstiga det procentuella tillägget.

Dessa bestämmelser gälla även under ecklesiastikåret 1928/1929.

Någon ändring i dessa bestämmelser för ecklesiastikåret 1929/1930 synes mig icke böra ifrågasättas.

Vad beträffar det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget för innehavare av emeritilön skall utgå, har, såsom jag förut erinrat, statsrådet och chefen för finansdepartementet beräknat levnadskostnadsindex för budgetåret 1929/

1930 till 171. I anslutning härtill torde man för budgetåret 1929/1930 hava att räkna med ett procenttal av 19.

Jag övergår härefter till att behandla *dels* frågan om kostnaden för dyrtidstillägget under ecklesiastikåret 1929/1930, därest detta tillägg kommer att utgå enligt de av mig förordade grunderna, *dels ock* spørsmålet om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad.

Enär endast 2 pastorat med tillhoppa 5 prästerliga befattningshavare den 1 maj 1929 ingå i ny lönereglering och antalet präster, berättigade att uppbära dyrtidstillägg, icke heller av annan anledning kan beräknas undergå någon större ökning, torde sammanlagda dyrtidstilläggsbeloppet under ecklesiastikåret 1929/1930 komma att endast jämförelsevis obetydligt överstiga den faktiska totalkostnaden för innevarande ecklesiastikår.

På grund av stadgandet i 4 § lagen den 30 augusti 1918 kommer en del av dyrtidstillägget till det ordinarie prästerskapet och de ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat att påvila pastoraten i form av ökade församlingsavgifter inom den stadgade ramen av 6 öre per 10-krona av hela inkomstbeloppet. Återstoden av tillägget till nämnda befattningshavare får kyrkofonden vidkännas *dels* i form av minskad inkomst av arrendemedel, lägenhetsavgälder och räntor, vilka eljest skulle från pastoraten hava inlevererats till fonden enligt 3 § 5 mom. kyrkofondslagen, *dels* genom ökad utbetalning av skogsförsäljningsmedel, som tillkomma pastoraten enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, *dels ock* genom förhöjda bidrag till pastoraten enligt 21 § sistnämnda lag. Vad åter angår dyrtidstillägget till adjunkter i egentlig bemärkelse, kontraktsadjunkter, stiftsadjunkter, kontraktsprostar, emeriti och sjuklediga extra ordinarie präster drabbar kostnaden härför allenast kyrkofonden.

Beträffande kostnaden för dyrtidstilläggen under ecklesiastikåret 1929/1930 och dess fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden har inom ecklesiastikdepartementet verkställts en approximativ beräkning, vars resultat sammanförts i efterföljande tablå.

	Summa dyrtidstillägg	Av totalbeloppet be- strides av:	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Ordinarie präster och ständiga adjunkter	4,330,000	1,724,000	2,606,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	110,000	—	110,000
Kontraktsadjunkter m. fl.	14,000	—	14,000
Kontraktsprostar	28,000	—	28,000
Emeriti	115,000	—	115,000
Sjuklediga extra ordinarie präster	3,000	—	3,000
Summa kronor	4,600,000	1,724,000	2,876,000

Såsom synes av tablån, beräknas utgifterna för prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930 enligt föreslagna grunder uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 4,600,000 kronor, varav cirka 1,724,000 kronor skulle bestridas av de särskilda pastoraten, under det att omkring 2,876,000 kronor skulle komma att belasta kyrkofonden.

Jag kommer härefter till frågan om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av utgifterna för dyrtidstillägget.

Enligt å statskontorets fondbyrå verkställda approximativa beräkningar uppgick kyrkofondens behållning den 31 december 1927 till omkring 37,630,000 kronor. Fondens fordran hos domänstyrelsen kunde samma dag uppskattas till cirka 4,546,000 kronor. Den 31 december 1928 hade enligt å fondbyrån verkställda beräkningar fondens behållning ökats till omkring 40,800,000 kronor. Fordringarna hos domänstyrelsen kunde då approximativt beräknas till 4,276,000 kronor. I förevarande sammanhang torde det vara riktigast att icke räkna med de hos domänstyrelsen inestående medlen, enär enligt 1910 års ecklesiastika lönelagstiftning med begreppet kyrkofonden avses endast de medel, som befinna sig under statskontorets förvaltning. Kyrkofondens inkomster under år 1928 kunna alltså anses hava överstigit dess utgifter — dyrtidstillägget inberäknat — för samma tid med 3,170,000 kronor.

I § 5 första stycket lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) om krigstidsunderstöd stadgas, att kyrkofonden icke må för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda. Till bestridande av kostnaden för dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1929/1930 läres således enligt detta författningsrum få disponeras ett belopp motsvarande skillnaden mellan fondens inkomster år 1927 och dess så att säga ordinarie utgifter (d. v. s. de utgifter, som icke hänföra sig till dyrtidstillägget) under samma år.

Såsom framgår av det förut sagda, har fonden under år 1928 ökats med cirka 3,170,000 kronor. Fondens utgifter för dyrtidstillägg under samma år beräknades i det vid proposition nr 95 till 1928 års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 februari 1928 till omkring 2,869,000 kronor. Ett belopp av cirka 6,039,000 kronor skulle således få användas för bestridande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930. Då fondens utgifter för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930 beräknats komma att uppgå till omkring 2,876,000 kronor, möter med hänsyn till förenämnda lagbestämmelse intet hinder för beviljande av dyrtidstillägg enligt de grunder, för vilka i det föregående redogjorts.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition Nr 101.

att godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1929/1930 till de prästmän, som finnas omnämnda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar, samt

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det tal för levnadskostnadsökningen, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för ändring, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig jämkning.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. B. Hammar.
